

Sari Essayah kd ym.

Kirjallinen kysymys nuorten kuntoutusrahan väärinkäytösten estämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Yhä useampi 16—19-vuotias nuori saa nuoren kuntoutusrahaa, jota maksetaan ammatillisen kuntoutumisen varmistamiseksi ja työllistymisen edistämiseksi. Nuoren kuntoutusrahaa saavien määrä on lähes kolminkertaistunut kymmenen vuoden aikana, ja rahaa on maksettu vuonna 2021 yli 12 000 nuorelle. Nuoren kuntoutusrahaa maksetaan opiskelun tai muun työelämään tähtäävän kuntoutuksen ajalta. Kuntoutusrahan ehtona on, että hänen työ- tai opiskelukykinsä tai mahdollisuutensa valita ammattia tai työ on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi, hän tarvitsee erityisiä tukitoimia opiskeluunsa tai muuhun työllistymistä edistävään kuntoutukseen (esim. työkokeilu tai -harjoittelu). Kuntoutusrahan myöntämiseksi tarvitaan lääkärin B-lausunnon lisäksi myös kotikunnassa (vuoden 2023 alusta hyvinvointialueella) laadittu henkilökohtainen opiskelutai kuntoutumissuunnitelma (KHOPS) opiskelun tai kuntoutuksen ajaksi. (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista 556/2005)

Nuori voi saada kuukaudessa jopa vajaa 900 euroa kuntoutusrahaa koko toisen asteen opintojen ajan. Kuntoutusrahan määrään vaikuttavat muut Kelan maksamat etuudet. Rahan määrä on sama riippumatta siitä, asuuko nuori vielä kotona huoltajan kanssa vai yksin. Kuntoutustukea on suhteellisen vaivatonta saada, ja monet nuoret voivat käyttää sitä muuhun kuin kuntoutukseen. Kela seuraa opintojen edistymistä, mutta ei valvo rahan käytön kohdentumista.

Nuorten parissa toimivat ammattilaiset ovat kertoneet nuoren kuntoutusrahan kohdentuvan pääasiassa oikein, kannustamaan kouluttautumista ja estämään työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä, mutta osalla nuorista ilmenee heidän mukaansa rahan väärinkäytöksiä. Monet nuoret hyödynsivät kuntoutusrahan terapiaan ja muuhun työkykyä edistävään palveluun, mutta monilla nuorilla kuntoutusraha menee myös säästöön, turhuuksiin tai pahimmassa tapauksessa päihteiden rahoittamiseen. Nykyinen järjestelmä vaatii ehdottomasti kriittistä arviointia ja tarkastelua, jotta yhteisten verorahojen väärinkäyttömahdollisuudet minimoidaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä tavalla hallitus aikoo varmistaa, että nuorten kuntoutusraha kohdistuu tarkoituksenmukaisesti nuoren työllistymistä edistävään toimintaan,

miten hallitus pitää huolta, ettei nuorten kuntoutusrahan väärinkäytöksiä tapahdu ja

Kirjallinen kysymys KK 482/2022 vp

aikooko hallitus edistää nuorten kuntoutusrahan kohdentamista suoraan kuntouttaviin tukitoimiin esimerkiksi palvelusetelinä tai maksusitoumuksina, joissa kuntoutus-, terapia- tai harrastustaho laskuttaisi suoraan Kelalta väärinkäyttömahdollisuuksien estämiseksi?

Helsingissä 22.9.2022

Sari Essayah kd

Sari Tanus kd

Peter Östman kd

Päivi Räsänen kd

Antero Laukkanen kd